

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાત હાઈકોર્ટમાં

લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં.૮૧૧/૨૦૧૩

ઈન સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં.૭૬૧૯/૨૦૧૧

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી અનંત એસ. દવે

તથા

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ. વાય. કોઝ્જે

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટર્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે?	
૨	રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની શુદ્ધ નકલ જોવા માંગે છે?	

૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે?	
---	---	--

=====

ભારત પેટ્રોલિયમ કોર્પોરેશન લિમિટેડ અને ૧ – અરજદાર(ઓ)

વિરુદ્ધ

ઈન્દુબેન લક્ષ્મણભાઈ દુદાખીયા મેસર્સ ઉત્સવના પ્રોપ્રાઈટર – સામાવાળા(ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(ઓ) નં. ૧ – ૨ તરફે સિંધી એન્ડ કંપની માટે વકીલ શ્રી પૂનમ મથુર તરફે વિદ્વાન સિનિયર વકીલ શ્રી પર્સી કવીના

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ તરફે જી.જી. કોટક, વકીલ

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ તરફે શ્રી હસિત દિલીપ દવે, વકીલ

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી અનંત એસ. દવે

તથા

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ. વાય. કોઝે

તારીખ: ૧૬/૧૨/૨૦૧૬

સીએવી ચુકાદો

(માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ. વાય. કોજે)

[૧] સ્પેશ્યલ સિવિલ એપિલેકેશન નં. ૭૬૧૮/૨૦૧૧ માં પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૧૦.૦૫.૨૦૧૩ ના મૌખિક ચુકાદા સામે ભારત પેટ્રોલિયમ કોર્પોરેશન લિમિટેડ (જેને હવે પછી ટૂંકમાં "સદર કોર્પોરેશન" તરીકે ઉલ્લેખિત છે) અને તેના ટેરિટોરિયલ મેનેજર દ્વારા હાલની અપીલ દાખલ કરેલ છે.

[૨] વાદગ્રસ્ત ચુકાદા દ્વારા, વિદ્વાન સિંગલ જજે સામાવાળા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ પિટિશન ગ્રાહ્ય રાખેલ છે અને તારીખ ૨૦.૦૮.૨૦૧૦ ના હુકમ (એનેક્સર-જી) ને રદ કરેલ છે, જે સામાવાળા (મૂળ અરજદાર) ના ડીલરશીપના કારણના અંત લાવવા સંબંધિત છે.

[૩] ટૂંકી હકીકતો એ છે કે હારીજ ખાતે ડીલરશીપની ફાળવણી માટે સદર કોર્પોરેશન દ્વારા સામાવાળાની પસંદગી કરવામાં આવી હતી, જે અનુસૂચિત જાતિની મહિલાઓની કેટેગરી માટે અનામત હતી.

પસંદગી પામ્યા પછી, સામાવાળાએ પોતાના ખર્ચે ડીલરશીપ ચલાવવાની સુવિધા માટે ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર વિકસાવવા માટે જરૂરી વ્યવસ્થા કરી હતી. સદર

કોર્પોરેશન અને સામાવાળા વચ્ચે તારીખ ૧૫.૦૩.૨૦૦૮ ના રોજ ડીલરશીપ કરાર કરવામાં આવ્યો હતો અને ત્યારબાદ, પૂરક કરાર કે જે ૧૫ વર્ષના સમયગાળા માટે હતો તે પણ કરવામાં આવ્યો હતો. તારીખ ૨૨.૦૭.૨૦૦૯ ના રોજ, સદર કોર્પોરેશનના ક્વોલિટી કંટ્રોલ સેલના અધિકારીએ પેટ્રોલ પંપની તપાસ અને નિરીક્ષણ કર્યું હતું. નિરીક્ષણ દરમિયાન, તેઓને સ્ટોક યોગ્ય જણાયો હતો, ઘનતા યોગ્ય જણાઈ હતી અને ત્યારબાદ, ડિસ્પેન્સિંગ યુનિટમાંથી પેટ્રોલ અને ડીઝલની ડિલિવરી ચકાસી હતી, જે કે, પુનઃચકાસણી કરતા, ટીમને તેની ડિલિવરીમાં ૨૧૦ મિલીની અછત જણાઈ હતી.

ડિસ્પેન્સિંગ યુનિટ દ્વારા ડિલિવરીમાં આ ઘટના કારણે જ, ડીલરશીપનો અંત લાવવા સહિતના પગલાં લેવા માટે કથિત ગેરરીતિઓ સામે ૭ દિવસના સમયગાળામાં કારણ દર્શાવવા માટે સામાવાળા પર તારીખ ૧૪.૦૯.૨૦૦૯ ની કારણ દર્શાવો નોટીસ બજાવવામાં આવી હતી. સામાવાળા દ્વારા તેમના તારીખ ૩૦.૦૯.૨૦૦૯ ના જવાબથી કારણ દર્શાવો નોટીસનો જવાબ આપવામાં આવ્યો હતો અને ત્યારબાદ, સામાવાળાને તારીખ ૨૦.૦૮.૨૦૧૦ ના નિર્ણયની જાણ કરવામાં આવી હતી, જેના હેઠળ સામાવાળાનો સદર કોર્પોરેશન સાથેનો ડીલરશીપનો કરાર તાત્કાલિક અસરથી રદ કરવામાં આવ્યો હતો. આ નિર્ણય જ રિટ પિટિશનમાં પડકારનો વિષય હતો, જે આખરે વાદગ્રસ્ત મૌખિક ચુકાદા હેઠળ રદ કરવામાં આવ્યો હતો.

[૪] સદર કોર્પોરેશને વાદગ્રસ્ત હુકમમાં આ કોર્ટના નિષ્કર્ષોને પડકારતી અપીલ દાખલ કરેલ છે અને એવી દલીલ કરેલ છે કે કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનો કોઈ ભંગ થયો નથી કારણ કે સામાવાળાની ડીલરશીપનો અંત લાવવા માટે તારીખ ૧૪.૦૯.૨૦૦૯ ની કારણ દર્શાવો નોટીસ આપવામાં આવી હતી. એવું વધુ દલીલ કરવામાં આવેલ છે કે જ્યારે નિરીક્ષણ ટીમે સામાવાળાના ડીલરશીપના પરિસરની તપાસ અને નિરીક્ષણ કર્યું ત્યારે તેના ડિસ્પેન્સિંગ યુનિટ દ્વારા બળતણની ડિલિવરીમાં અછત અંગે સામાવાળા દ્વારા આચરવામાં આવેલા ગેરવર્તનને કારણે આ કરવામાં આવ્યું છે. એવું દલીલ કરવામાં આવેલ છે કે મિડકો મોડેલ ૯૮૧સી નું એક ડિસ્પેન્સિંગ યુનિટ નં. ઓઈ૩૧૦ કે જે હાઈ સ્પીડ ડીઝલ આપવા માટે વપરાતું હતું, તેને જ્યારે ૫ લિટરની ડિલિવરી સામે "ફ્લેશ મોડ" ૫૫૫.૫૫ માં ચકાસવામાં આવ્યું ત્યારે તે ૨૧૦ મિલી ઓછું આપતું હતું જે ૧૦ મિલીની મંજૂર મર્યાદાથી બહાર હતું. "ફ્લેશ મોડ" માં નિરીક્ષણ માટે કરવામાં આવેલી ડિલિવરીના સતત ત્રણ પ્રસંગોએ ડિલિવરીમાં આવી અછત જોવા મળી હતી. નિરીક્ષણ દરમિયાન એવું જોવા મળ્યું હતું કે જ્યારે ડિસ્પેન્સિંગ યુનિટ બંધ કરીને ફરીથી ચાલુ કરવામાં આવ્યું ત્યારે ૫ લિટરની ડિલિવરી સામે ડિસ્પેન્સિંગ યુનિટ ૧૦ મિલી ઓછું આપતું હતું જે મંજૂર મર્યાદામાં હતું. એવું વધુ દલીલ કરવામાં આવ્યું હતું કે ડિસ્પેન્સિંગ યુનિટનું પરીક્ષણ કર્યા પછી તેને બનાવતી કંપનીનો રિપોર્ટ હતો કે ઇંધણના વિતરણને નિયંત્રિત કરતી ચિપમાંનું સોફ્ટવેર તે ન હતું જે મૂળ સદર કોર્પોરેશન વતી ડિસ્પેન્સિંગ યુનિટના ઉત્પાદક દ્વારા

ઈન્સ્ટોલ કરવામાં આવ્યું હતું. એવું વધુ દલીલ કરવામાં આવ્યું હતું કે સામાવાળાએ શરૂઆતમાં ડીલરશીપ, અંત લાવવાના હુકમને પડકારતો રેગ્યુલર સિવિલ સૂટ નં. ૦૬/૨૦૧૦ દાખલ કર્યો હતો અને સદર સિવિલ સૂટનો નિકાલ આબિટ્રેશન કલમ-૧૮ ના આધારે અને આબિટ્રેશન કલમની હાજરીમાં સિવિલ સૂટ હાથ ધરવા માટે સિવિલ કોર્ટ પાસે કોઈ સત્તાધિકાર ઉપલબ્ધ નથી તેવું ઠરાવીને હારીજ ખાતેના સિવિલ જજ દ્વારા તારીખ ૨૧.૦૩.૨૦૧૧ ના હુકમથી કરવામાં આવ્યો હતો. એવું દલીલ કરવામાં આવેલ છે કે સિવિલ કોર્ટના હુકમને ધ્યાનમાં રાખીને, સામાવાળાએ ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ આ કોર્ટના વિશેષ સત્તાધિકારનો આશરો લેવાને બદલે આબિટ્રેશન કલમનો આશરો લેવો જોઈતો હતો. એવું દલીલ કરવામાં આવેલ છે કે પિટિશનમાં સામાવાળા દ્વારા માગવામાં આવેલી દાદ સંપૂર્ણપણે કરારજન્ય કરારોમાંથી ઉદ્ભવે છે અને તેથી, પિટિશન પોતે જ ગ્રાહ્ય રાખવી જોઈતી ન હતી.

[૫] સિંઘી એન્ડ કંપની માટે ઉપસ્થિત રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી પૂનમ મથુર તરફે વિદ્વાન સિનિયર વકીલ શ્રી પર્સી કવીનાને સાંભળવામાં આવ્યા, જેમણે મુખ્યત્વે બે દલીલો પર ભાર મૂક્યો હતો કે સામાવાળાએ રિટ સત્તાધિકાર ક્ષેત્રમાં આ કોર્ટ સમક્ષ જે હુકમ રદ કરવા માટે અરજ કરવામાં આવી છે તે જ હુકમ રદ કરવા માટે સિવિલ સૂટ દાખલ કરીને એકવાર નાગરિક ઉપચારનો આશરો લીધો હતો અને એકવાર સિવિલ કોર્ટે સામાવાળાને આબિટ્રેશન તરફ નિર્દેશિત કર્યા પછી, સામાવાળા માટે 'ચુ' ટર્ન લેવો અને રિટ ઉપચાર હેઠળ આ કોર્ટનો સંપર્ક

કરવો ખુદ્દું ન હતું. તેથી, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે વિદ્વાન સિંગલ જજે ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળના સત્તાધિકારનો ઉપયોગ કરવો જ જોઈતો ન હતો. વિદ્વાન સિનિયર વકીલે રજૂઆત કરી છે કે સામાવાળાને શિરે મૂકવામાં આવેલી ગેરરીતિઓ ગંભીર સ્વરૂપની છે. નિરીક્ષણ સમયે જોવા મળેલી ડિસ્પેન્સિંગ યુનિટમાંથી એકમાંથી ડીઝલની ડિલિવરીમાં અછત સદર કોર્પોરેશન માટે સામાવાળા સામે કાર્યવાહી શરૂ કરવા માટે પૂરતી હતી. શ્રી પર્સી કવીના, વિદ્વાન સિનિયર વકીલે ગ્રાહ્યતાના ગ્રાઉન્ડને સમર્થન આપવા માટે સ્ટેટ ઓફ યુ.પી. અને અન્ય વિ. બ્રિજ એન્ડ રૂફ (ઇન્ડિયા) લિમિટેડ, જે (૧૯૯૬) ૬ એસ.સી.સી. ૨૨ માં અહેવાલ થયેલ છે તેના કેસમાં આપવામાં આવેલા નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો અને જ્યાં વૈકલ્પિક ઉપચાર ઉપલબ્ધ હોય અને ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળના સત્તાધિકારનો ઉપયોગ કરતા પહેલા આવા વૈકલ્પિક ઉપચારનો ઉપયોગ કરવો જરૂરી છે.

વિદ્વાન સિનિયર વકીલે ત્યારબાદ, લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૪૭૩/૨૦૧૦ અને સંલગ્ન બાબતો તારીખ ૩૧.૦૩.૨૦૧૪ ના આ કોર્ટના અણછાપેલા નિર્ણયનો સંદર્ભ આપ્યો હતો અને પેરા ૧૧.૧ નો સંદર્ભ આપતાં, તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે સદર કોર્પોરેશન દ્વારા કંઈક અંશે સમાન હકીકતની પરિસ્થિતિમાં લેવાયેલા પગલાંને કોર્ટે સદર કોર્પોરેશનના નિર્ણયને માન્ય રાખ્યો છે.

[૬] આના વિરોધમાં, સામાવાળા તરફે ઉપસ્થિત રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી હસિત દિલીપ દવેએ એવી રજૂઆત કરીને વાદગ્રસ્ત મૌખિક ચુકાદાને સમર્થન

આપ્યું છે કે સિંગલ જજનો ચુકાદો એ સુસંગત કારણો ધરાવતો ચુકાદો છે અને કેસની આપેલ હકીકતોમાં, વિદ્વાન સિંગલ જજે ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળના સત્તાધિકારનો યોગ્ય રીતે ઉપયોગ કર્યો છે. તેઓ રજૂઆત કરે છે કે સદર કોર્પોરેશન દ્વારા પસાર કરાયેલ તારીખ ૨૦.૦૮.૨૦૧૦ નો હુકમ એવો હુકમ નથી જેને ડીલરશીપ કરાર મુજબનો હુકમ કહી શકાય. તેઓ રજૂઆત કરે છે કે કથિત ગેરરીતિ પર આપવામાં આવેલી કારણ દર્શાવો નોટીસ છે જે સદર કોર્પોરેશન દ્વારા ડીલરશીપનો અંત લાવવાનો વાદગ્રસ્ત હુકમ પસાર કરવા પરિણમી છે જે ડીલરશીપ કરારની કોઈપણ કલમ હેઠળ આવરી લેવામાં આવતી નથી. તેઓ વધુ રજૂઆત કરે છે કે કાર્યવાહી શરૂ કરવાનો આધાર પૂરતો નથી. કરવામાં આવેલ નિરીક્ષણ દર્શાવે છે કે તે વિશિષ્ટ ડિસ્પેન્સિંગ યુનિટમાંથી ઇંધણનું વિતરણ માત્ર "ફ્લેશ મોડ" માં જ થાય છે. તેથી, આ કાર્યવાહી મોટાભાગે એ ધારણા પર શરૂ કરવામાં આવી છે કે દર વખતે તે વિશિષ્ટ ડિસ્પેન્સિંગ યુનિટ દ્વારા ઇંધણની ડિલિવરી માત્ર "ફ્લેશ મોડ" માં થશે અને "નોર્મલ મોડ" માં નહીં. કોઈ આધાર વિના સદર કોર્પોરેશન માટે આ ઉપલબ્ધ ન હતું. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે તે વિશિષ્ટ ડિસ્પેન્સિંગ યુનિટમાંથી ઇંધણ આપતી વખતે ડિલિવરીની અછત અંગે કોઈપણ ગ્રાહક અથવા જનતા તરફથી એક પણ ફરિયાદ કરવામાં આવી ન હતી.

[૭] તેઓ રજૂઆત કરે છે કે ભૂતકાળમાં નિરીક્ષણો હાથ ધરવામાં આવ્યા હતા, પરંતુ કોઈ અસામાન્યતા નોંધાઈ ન હતી. તેથી, આ એક જ નિરીક્ષણના આધારે,

સામાવાળાને ભોગ બનાવવામાં આવ્યા છે. તેઓ રજૂઆત કરે છે કે જ્યારે ખામીયુક્ત ડિસ્પેન્સિંગ યુનિટને ઉત્પાદક કંપની દ્વારા નિરીક્ષણ માટે લઈ જવામાં આવ્યું ત્યારે પણ એવું નોંધવામાં આવ્યું હતું કે ડિસ્પેન્સિંગ યુનિટ સાથે કોઈ ચેડાં થયા હોવાનું જણાતું નથી. તેઓ અમને ટેસ્ટ રિપોર્ટ (પાન-૧૩૫) પર લઈ ગયા એ દર્શાવવા માટે કે ઇલેક્ટ્રોનિક રજિસ્ટ્રી એસેમ્બલી સીલ કરવામાં આવી હતી અને તેને આગળના પૃથ્થકરણ માટે ખોલવામાં આવી ન હતી. તેથી, સદર કોર્પોરેશનનો એ કેસ કે ઇલેક્ટ્રોનિક રજિસ્ટ્રી એસેમ્બલીની અંદર ફિક્સ કરવામાં આવેલી ચિપ સાથે ચિપના સોફ્ટવેર દ્વારા ચેડાં કરવામાં આવ્યા હતા, જેના કારણે ઓછી ડિલિવરી થઈ હતી, તે માની શકાય તેમ નથી. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે કારણ દર્શાવો નોટીસના તેમના જવાબમાં પણ, સદર કોર્પોરેશનના ધ્યાને લાવવામાં આવ્યું હતું કે જે સદર કોર્પોરેશને કરાર હેઠળ ડિસ્પેન્સિંગ યુનિટ ઇન્સ્ટોલ કર્યું હતું, તેની જવાબદારી સદર કોર્પોરેશનની છે જ્યાં ખૂબ જ જૂના ડિસ્પેન્સિંગ યુનિટ્સ હતા. ટૂંકા સમયમાં, આ યુનિટ્સ તકનીકી સમસ્યાઓ ઊભી કરી રહ્યા હતા જેના પરિણામે, ઘણી વખત રિપેરિંગ માટે ફરિયાદો કરવામાં આવી હતી અને વાસ્તવમાં, સામાવાળાના ખર્ચે ડિસ્પેન્સિંગ યુનિટ્સ રિપેર કરાવવાની જરૂર પડી હતી. એવું વધુમાં સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું હતું કે સરકારના સંબંધિત સત્તાધિકારીઓ નિયમિતપણે મુલાકાત લેતા હતા અને યુનિટનું નિરીક્ષણ કરતા હતા, પરંતુ વિતરણમાં

ડિલિવરીની કોઈ અછત ક્યારેય મળી ન હતી જેમ કે સામાવાળા દ્વારા દાવો કરવામાં આવે છે.

[૮] તેમણે એવો પણ દાવો કર્યો હતો કે જે રીતે નિરીક્ષણ કરવામાં આવ્યું હતું તે સંપૂર્ણપણે એકતરફી હતું અને થોડી મિનિટોના ટૂંકા ગાળામાં, નિરીક્ષણ દરમિયાન ડિલિવરી "ફ્લેશ મોડ" માં કરવામાં આવી હતી. સ્વીકાર્યપણે, સામાન્ય મોડમાં, ડિસ્પેન્સિંગ યુનિટ દ્વારા ઇંધણની ડિલિવરીમાં કોઈ અછત ન હતી.

[૯] સંબંધિત પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલોને સાંભળવામાં આવ્યા.

[૧૦] સામાવાળાએ તે જ વિષય વસ્તુના સંબંધમાં સિવિલ સૂટ દાખલ કર્યો હતો અને કોર્ટનો ન્યાયનિર્ણય છે અને તેથી, આવો નિર્ણય પડકારવામાં ન આવે અને રદ કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી સામાવાળા માટે બંધનકર્તા રહેશે અને તેથી, આવા ચુકાદાને ધ્યાનમાં રાખીને, સામાવાળા માટે હાલની પિટિશન દાખલ કરવાને બદલે આર્બિટ્રેશન કાર્યવાહીનો આશરો લેવો જરૂરી હતો તે અંગે અરજદારની દલીલનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી. સિવિલ સૂટનો ચુકાદો, જે એનેક્સર-એચ પર રેકૉર્ડ પર છે, જેનું અવલોકન દર્શાવે છે કે કારણ દર્શાવો નોટીસ અને ડીલરશીપ રદ કરવાના અનુસંધાને સદર કોર્પોરેશનને પેટ્રોલ પંપનો કબજો સોંપવા સામે જાહેરનામું અને કાયમી મનાઈહુકમ માટેનો આ સૂટ હતો. આ સૂટમાં આંક ૧૮ થી, ડીલરશીપ કરારમાં વર્ણવેલ આર્બિટ્રેશન કલમને ધ્યાનમાં રાખીને

સૂટ દાખલ કરવા સામે પ્રારંભિક વાંધો ઉઠાવતી સદર કોર્પોરેશન દ્વારા એક અરજી દાખલ કરવામાં આવી છે. આ પૃષ્ઠભૂમિમાં, પ્રિન્સિપાલ સિવિલ જજે એવું ઠરાવવાનું ચાલુ રાખ્યું કે કોર્ટ પાસે સૂટ ચલાવવાનો કોઈ સત્તાધિકાર નથી અને તેથી, સૂટ રદ કરવામાં આવ્યો હતો. એવું અવલોકન કરવામાં આવે છે કે પક્ષકારોને આબિટ્રેશન કાર્યવાહી તરફ નિર્દેશિત કરતો કોઈ નિર્દેશ નથી. તેથી, આવા નિર્દેશના અભાવે, સદર કોર્પોરેશન માટે વિદ્વાન સિનિયર સિવિલ જજની એ દલીલ કે સૂટ દાખલ કર્યા પછી સામાવાળા માટે ઉપલબ્ધ વિકલ્પ માત્ર આબિટ્રેશન કાર્યવાહી શરૂ કરવાનો જ હતો, તે સ્વીકારી શકાય નહીં.

[૧૧] આ કોર્ટ સદર કોર્પોરેશન વતી કરવામાં આવેલી રજૂઆતો સાથે પણ સહમત નથી કે સામાવાળાએ એકવાર કોઈ ચોક્કસ સ્વરૂપની કાર્યવાહીનો આશરો લીધા પછી, સામાવાળાએ અડધેથી આવી કાર્યવાહી છોડી દેવી જોઈતી ન હતી અને અલગ સત્તાધિકાર ક્ષેત્ર હેઠળ નવેસરથી કાર્યવાહી શરૂ કરવા પાછા ફરવું જોઈતું ન હતું. પ્રસ્તુત કેસમાં, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે એકવાર અરજદારે સિવિલ કોર્ટનો આશરો લીધો અને સાચું કે ખોટું જો સિવિલ કોર્ટે સૂટ ગ્રાહ્ય ન રાખ્યો, તો સામાવાળાએ તેમના સિવિલ સૂટમાં આવા હુકમને પડકારવા માટે ઉપલબ્ધ ઉપચારનો પીછો કરવો જોઈતો હતો અને હાલની પિટિશન દાખલ કરી શક્યા ન હોત. આ કોર્ટનો એવો અભિપ્રાય છે કે એકવાર સિવિલ કોર્ટે સિવિલ કોર્ટના સત્તાધિકારના અભાવ પર ચુકાદો આપ્યો હોય અને ત્યારબાદ,

જો પક્ષકાર કાયદાની અલગ જોગવાઈઓ હેઠળ અલગ કાર્યવાહી દાખલ કરવાનું પસંદ કરે છે, તો આવી કાર્યવાહી માત્ર આ કારણસર રદબાતલ થઈ શકતી નથી.

[૧૨] આ કોર્ટને જણાય છે કે આ કેસની હકીકતોમાં, ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળના સત્તાધિકારનો ઉપયોગ કરવા માટે કોઈ સંપૂર્ણ મનાઈ લાગુ પડતી નથી. તેથી, વિદ્વાન સિંગલ જજે વાદગ્રસ્ત પત્રવ્યવહાર દ્વારા સામાવાળાની ડીલરશીપનો અંત લાવવાના સદર કોર્પોરેશનના નિર્ણયની યોગ્યતા તપાસવા માટે કેસના ગુણદોષમાં યોગ્ય રીતે પ્રવેશ કર્યો. તમામ હકીકતોની તપાસ કરતા, વિદ્વાન સિંગલ જજે તારણ કાઢ્યું છે કે વિશિષ્ટ યુનિટ દ્વારા ઇંધણની ઓછી ડિલિવરી દ્વારા ગેરરીતિ થઈ છે તેવા તારણ પર આવવાનો મુખ્ય આધાર અનુમાન પર આધારિત છે કારણ કે ડીલરશીપનો અંત લાવવાનો નિર્ણય તારીખ ૨૦.૦૮.૨૦૧૦ ના પત્રવ્યવહાર દ્વારા છે, જ્યારે, ડિસ્પેન્સિંગ યુનિટ (મિડકો) ના ઉત્પાદકનો રિપોર્ટ તારીખ ૦૮.૦૮.૨૦૧૦ નો છે. તેથી, વિદ્વાન સિંગલ જજે યોગ્ય રીતે ઠરાવ્યું છે કે ગેરરીતિ સ્થાપિત થાય તે પહેલાં ડીલરશીપનો અંત લાવવાનો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો. ટેસ્ટ રિપોર્ટ સામાવાળાને પૂરો પાડવામાં આવ્યો ન હતો તે હકીકત અને તેથી, કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોના ભંગમાં હોવાનું યોગ્ય રીતે ઠરાવ્યું. તેથી, વિદ્વાન સિંગલ જજે યોગ્ય રીતે તારણ કાઢ્યું છે કે અસરગ્રસ્ત પક્ષથી કારણો અપ્રગટ રાખીને સત્તાનો ઉપયોગ મનસ્વીતા તરફ દોરી જાય છે, જે તેથી વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા હસ્તક્ષેપને વાજબી ઠેરવે છે. આ કોર્ટને એ પણ જણાય છે કે જ્યારે આ

કેસની હકીકતોમાં, સદર કોર્પોરેશન તેના વાદગ્રસ્ત પગલા દ્વારા સામાવાળાને કાયદેસરનો વ્યવસાય કરવાથી વંચિત રાખવા માંગે છે, ત્યારે ચોક્કસતા અને નિર્ણાયકતાનું ચોક્કસ ધોરણ પ્રાપ્ત થવું જોઈએ. આ કોર્ટનો એવો અભિપ્રાય છે કે ક્રમિક રીતે ત્રણ વખત અને તે પણ "ફ્લેશ મોડ" માં સેમ્પલ એકત્રિત કરવા, ચોક્કસતાના ધોરણોને પહોંચી વળવા માટે પૂરતું નથી. વાહન ઇંધણ ભરાવવા માટે ગ્રાહક આવે ત્યારે દર વખતે ડિસ્પેન્સિંગ યુનિટમાંથી ડિલિવરી માત્ર "ફ્લેશ મોડ" માં જ કરવામાં આવતી હતી તે સ્થાપિત કરવા માટે રેકૉર્ડ પર કંઈ નથી. ગ્રાહકો/આમ જનતા તરફથી કોઈ ફરિયાદના અભાવે, આ કોર્ટ ગેરરીતિ વિશે સદર કોર્પોરેશનના તારણને સમર્થન આપવા માટે આ હકીકતની ધારણા કરવા તૈયાર નથી.

તેથી, વ્હર્લપુલ કોર્પોરેશન વિ. રજિસ્ટ્રાર ઓફ ટ્રેડ માર્ક્સ, મુંબઈ અને અન્યના કેસમાં (૧૯૯૮) ૮ એસ.સી.સી. ૧ માં અહેવાલ થયેલ સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદામાંથી સમર્થન મેળવી શકાય છે, જેમાં, સુપ્રીમ કોર્ટે પેરા-૧૪ અને ૧૫ માં, જે નીચે મુજબ વંચાય છે:-

"૧૪. ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ પરમાધિકાર રિટ બહાર પાડવાની સત્તા પૂર્ણ સ્વરૂપની છે અને તે સંવિધાનની અન્ય કોઈ જોગવાઈ દ્વારા મર્યાદિત નથી. આ સત્તાનો ઉપયોગ હાઈકોર્ટ દ્વારા માત્ર સંવિધાનના ભાગ III માં સમાવિષ્ટ મૂળભૂત અહક્કોના અમલ માટે બંદી પ્રત્યક્ષીકરણ, પરમાદેશ,

પ્રતિષેધ, અધિકાર પૂરછા અને ઉત્પ્રાંતિના સ્વરૂપની રિટ બહાર પાડવા માટે જ નહીં પરંતુ "અન્ય કોઈપણ હેતુ માટે પણ કરી શકાય છે.

૧૫. ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ, હાઈકોર્ટ પાસે કેસની હકીકતોને ધ્યાનમાં રાખીને, રિટ પિટિશન ગ્રાહ્ય રાખવાનો કે ન રાખવાનો વિવેકાધિકાર છે. પરંતુ હાઈકોર્ટે પોતાની જાત પર કેટલાક નિયંત્રણો લાદ્યા છે જેમાંનું એક એ છે કે જો કોઈ અસરકારક અને ફળદાયી ઉપચાર ઉપલબ્ધ હોય, તો હાઈકોર્ટ સામાન્ય રીતે તેના સત્તાધિકાર ક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરશે નહીં. પરંતુ વૈકલ્પિક ઉપચારને આ કોર્ટ દ્વારા સતત ઓછામાં ઓછી ત્રણ આકસ્મિક પરિસ્થિતિઓમાં અવરોધ તરીકે કામ ન કરવા માટે ઠરાવવામાં આવ્યો છે, એટલે કે, જ્યાં મૂળભૂત અહક્કોમાંથી કોઈપણના અમલ માટે રિટ પિટિશન દાખલ કરવામાં આવી હોય અથવા જ્યાં કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતનો ભંગ થયો હોય અથવા જ્યાં હુકમ અથવા કાર્યવાહી સંપૂર્ણપણે સત્તાધિકાર ક્ષેત્ર વગરની હોય અથવા અધિનિયમના અધિકારક્ષેત્રને પડકારવામાં આવ્યો હોય. આ મુદ્દા પર કેસ-લોનો અતિરેક છે પરંતુ ફોરેન્સિક વ્હર્લપુલના આ વર્તુળને ઘટાડવા માટે, અમે સંવૈધાનિક કાયદાના ઉત્ક્રાંતિ યુગના કેટલાક જૂના નિર્ણયો પર આધાર રાખીશું કારણ કે તેઓ હજુ પણ ક્ષેત્ર ધરાવે છે."

[૧૩] વિદ્વાન સિંગલ જજે ઉત્પાદકના રિપોર્ટને યોગ્ય રીતે ધ્યાનમાં લીધો છે અને તેમ કર્યા પછી, યોગ્ય રીતે તારણ કાઢ્યું છે કે ડિસ્પેન્સિંગ યુનિટમાં માઈક્રોચિપ બદલવા માટે અથવા માઈક્રોચિપમાં સોફ્ટવેર નાખવા માટે

સામાવાળાને જવાબદાર ઠેરવવા માટે રેકૉર્ડ પર કોઈ પુરાવા નથી કે જે ઉત્પાદકના જણાવ્યા મુજબ ઓછી ડિલિવરી માટે જવાબદાર છે. આ કોર્ટે નિરીક્ષણ રિપોર્ટ પણ જોયો છે, જે રેકૉર્ડ પર છે તે દર્શાવે છે કે ડિસ્પેન્સિંગ યુનિટના આવશ્યક ભાગ સાથે ચેડાં ન થાય તે માટે સદર કોર્પોરેશનનું બ્લુ સીલ ઈઆરએ પર ઉપલબ્ધ હતું. સામાવાળાએ લેખિતમાં દાવો કર્યો છે કે જે ડિસ્પેન્સિંગ યુનિટ્સ ઈન્સ્ટોલ કરવામાં આવ્યા હતા તે કામ કરી રહ્યા ન હતા અને તે પણ સદર કોર્પોરેશનના પ્રતિનિધિઓ દ્વારા કરવામાં આવેલા નિરીક્ષણની તારીખથી ઘણો સમય પહેલા. આ ઉપરાંત, ડીલરશીપ કરાર મુજબ ડિસ્પેન્સિંગ યુનિટ ઈન્સ્ટોલ કરવાની જવાબદારી સદર કોર્પોરેશનની છે અને સરકાર હેઠળના અન્ય સત્તાધિકારીઓ દ્વારા કરવામાં આવેલા પેટ્રોલ પંપના અગાઉના નિરીક્ષણમાં સામાવાળા સામે કંઈપણ વિપરીત મળ્યું નથી. પેટ્રોલ પંપના ડિસ્પેન્સિંગ યુનિટ્સમાંથી એકમાંથી ઇંધણની ઓછી ડિલિવરીમાં સામાવાળાએ ગેરરીતિ આચરી છે તેવા સદર કોર્પોરેશનના તારણને સ્વીકારવામાં આ કોર્ટ અસમર્થ છે.

[૧૪] વિદ્વાન સિંગલ જજ કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોના ભંગ વિશે એવા ગ્રાઉન્ડ પર સંતોષ પામ્યા હતા કે સદર કોર્પોરેશન ઓછી ડિલિવરીની ધારણા પર આગળ વધ્યું છે અને ત્યારબાદ, ઉત્પાદકના રિપોર્ટ દ્વારા ડિસ્પેન્સિંગ યુનિટનું નિરીક્ષણ અને પરીક્ષણ કરીને તેને સમર્થન આપ્યું છે, કેસના ગુણદોષમાં યોગ્ય રીતે પ્રવેશ કર્યો છે કે શું આપેલ હકીકતોમાં આવી ગેરરીતિનું અનુમાન લગાવી શકાય છે અને

તેથી, સદર કોર્પોરેશનના ભાગ પરની ક્વાયત મનસ્વી અને અયોગ્ય છે તેવો સંતોષ થયા પછી, વિદ્વાન સિંગલ જજ ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળના સત્તાધિકારનો ઉપયોગ કરવા માટે વાજબી હતા.

[૧૫] વિદ્વાન સિંગલ જજ કેસની હકીકતો પર સુપ્રીમ કોર્ટના વિવિધ ચુકાદાઓના સિદ્ધાંતો લાગુ કર્યા પછી ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૪ ના ગ્રાઉન્ડ પર પણ હસ્તક્ષેપ કરવા માટે વાજબી હતા. મહાવીર ઓટો સ્ટોર વિ. ઇન્ડિયન ઓઈલ કોર્પોરેશન, એ.આઈ.આર. ૧૯૯૯ એસ.સી. ૧૦૩૧ માં અહેવાલ થયેલ કેસમાં, સુપ્રીમ કોર્ટ લ્યુબ્રિકન્ટ ફર્મના પુરવઠાને અચાનક બંધ કરવા માટે ચિંતિત હતી, જે લાંબા સમયથી વ્યવસાય કરતી હતી અને આવું બંધ કરવું કોઈ અગાઉની જાણ વગર હતું. આવા પગલાંને મનસ્વી ગણાવવામાં આવ્યા હતા. સુપ્રીમ કોર્ટે ઠરાવ્યું કે અનુચ્છેદ ૧૪ ને ત્યાં પણ આભારી કરી શકાય છે જ્યાં વ્યક્તિને વૈધાનિક અથવા કરારજન્ય અહક્કનો લાભ ન મળ્યો હોય. સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષના કેસમાં, વ્યથિત પક્ષકાર એવી વ્યક્તિ હતી જે સદર કોર્પોરેશનના ડીલર ન હતા, પરંતુ લાંબા ગાળાના સંબંધોના આધારે, ડીલરના સ્થાને હોવાનો દાવો કર્યો હતો અને તેથી, સુપ્રીમ કોર્ટે ઠરાવ્યું કે જો કે સદર કોર્પોરેશનના ભાગ પરનું પગલું વહીવટી હતું, તે ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૪ નો ભંગ કરનારું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું.

[૧૬] તેવી જ રીતે, હાલના કેસમાં, જ્યાં સદર કોર્પોરેશનનો દાવો એ છે કે સદર કોર્પોરેશનનું પગલું એ સદર કોર્પોરેશનનું પગલું છે જે કરારજન્ય સંબંધોમાંથી

ઉદ્ભવે છે, તે કિસ્સામાં, ડીલરશીપ કરાર (એનેક્સર-‘એ’) ની સુસંગત કલમ રજૂ કરવી ઉપયોગી થશે, જે નીચે મુજબ વંચાય છે:—

"૧૨ આ લાયસન્સ કોઈપણ કારણ આપ્યા વિના રદ કરી શકાય છે, કોઈપણ પક્ષ દ્વારા બીજા પક્ષને તેને રદ કરવાના તેના ઇરાદાની કોઈપણ સમયે મુદત પૂરી થાય તે રીતે લેખિતમાં નેવું દિવસથી ઓછી ન હોય તેવી નોટીસ આપીને અને આવી કોઈપણ નોટીસની મુદત પૂરી થતાં આ લાયસન્સ રદ થયેલ અને પાછું ખેંચાયેલ ગણાશે. નોટીસનો જરૂરી સમયગાળો પરસ્પર સંમતિથી ઘટાડી શકાય છે અથવા જતો કરી શકાય છે."

[૧૭] તેથી, તારીખ ૧૪.૦૯.૨૦૦૯ ની નોટીસ આપવાના સદર કોર્પોરેશનના પગલાએ સામાવાળા માટે નોટીસમાં દર્શાવેલ ગેરરીતિઓ પર ૭ દિવસના સમયગાળામાં કારણ દર્શાવવાની જોગવાઈ કરી હતી. આ કોર્ટના અભિપ્રાયમાં આવી નોટીસને કરારજન્ય સંબંધોમાંથી ઉદ્ભવતી નોટીસ કહી શકાય નહીં. તેથી, નોટીસનું સ્વરૂપ સૂચવે છે કે પગલું કરાર કાયદાના ક્ષેત્રમાં ન હતું, પરંતુ વહીવટી કાયદાના ક્ષેત્રમાં હતું અને તેથી, ન્યાયિક સમીક્ષાને પાત્ર હતું, જે આ કોર્ટના અભિપ્રાયમાં વાદગ્રસ્ત હુકમમાં વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા યોગ્ય રીતે હાથ ધરવામાં આવ્યું છે.

નોબલ રિસોર્સિસ લિમિટેડ વિ. સ્ટેટ ઓફ ઓરિસ્સાના કેસમાં એ.આઈ.આર. ૨૦૦૭ એસ.સી.સી. ૧૧૯ માં અહેવાલ થયેલ ચુકાદામાં સુપ્રીમ કોર્ટે મુખ્ય

પ્રશ્નનું નિવારણ કરતી વખતે કે શું કરારની બાબતમાં રિટ પિટિશન ગ્રાહ્ય છે, પેરા-૧૫ અને ૩૧ માં ઠરાવ્યું છે, જે નીચે મુજબ વંચાય છે:-

"૧૫. એ સર્વસ્વીકૃત છે કે જો રાજ્યના ભાગ પરનું પગલું ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૪ માં સમાવિષ્ટ સમાનતા કલમનો ભંગ કરનારું હોય, તો કરારના ક્ષેત્રમાં પણ રિટ પિટિશન ગ્રાહ્ય રહેશે. કરારની શરૂઆતમાં હોય તેવી બાબત અને કરારના ભંગ વચ્ચે અસંદિગ્ધપણે તફાવત કરવો જ જોઈએ; જ્યારે અગાઉના કેસમાં કોર્ટની ચકાસણી વધુ દખલગીરી વાળી હશે, બાદમાં કોર્ટ સામાન્ય રીતે ન્યાયિક સમીક્ષાના તેના વિવેકાધિન સત્તાધિકારનો ઉપયોગ કરી શકશે નહીં, સિવાય કે તે ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૪ નો ભંગ કરનારું જણાય. કરારજન્ય સત્તાઓનો ઉપયોગ કરતી વખતે પણ, સરકારી સંસ્થાઓ તેના ભાગ પર મનસ્વીતા અથવા પક્ષપાતને રોકવા માટે ન્યાયિક સમીક્ષાને આધીન થઈ શકે છે. અસંદિગ્ધપણે, સહજ મર્યાદાઓ અસ્તિત્વમાં છે, પરંતુ એવો અભિપ્રાય આપવો યોગ્ય રહેશે નહીં કે કોઈપણ સંજોગોમાં માત્ર એટલા માટે રિટ ચાલશે નહીં કારણ કે તેમાં કરારની બાબત સામેલ છે.

"૩૧. જો કે, અમે, એ.બી.એલ. ઇન્ટરનેશનલ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ને ધ્યાનમાં રાખીને, ડૉ. ધવનની એ દલીલને સ્વીકારતા નથી કે માત્ર એટલા માટે કે હકીકતનો વિવાદિત પ્રશ્ન અસ્તિત્વમાં છે અથવા વૈકલ્પિક ઉપચાર ઉપલબ્ધ છે, તે પોતે હાઈકોર્ટ માટે તેના સત્તાધિકાર ક્ષેત્રનો અસ્વીકાર કરવા માટે પૂરતું હશે."

તેથી, જ્યારે વિદ્વાન સિંગલ જજે હકીકતો પર સદર કોર્પોરેશનના પગલામાં મનસ્વીતા મેળવી છે, ત્યારે નિર્ણય અને નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયાની ચકાસણી કરવા માટે કેસના ગુણદોષમાં પ્રવેશ કર્યો છે, આ કોર્ટ પણ આ ગ્રાઉન્ડ પર સંતોષ્ટ છે અને તેથી, વાદગ્રસ્ત ચુકાદામાં હસ્તક્ષેપ કરવાથી દૂર રહે છે.

સ્ટેટ ઓફ યુ.પી. અને અન્ય વિ. બ્રિજ એન્ડ રૂફ (ઇન્ડિયા) લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં, આ કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષની હકીકત એ હતી કે સામાવાળા-બ્રિજ એન્ડ રૂફ કંપની (ઇન્ડિયા) લિમિટેડે ટેન્ડર પ્રક્રિયા દ્વારા ઉત્તર પ્રદેશ સરકાર સાથે વર્ક કોન્ટ્રાક્ટ કર્યો હતો જ્યાં કંપનીનું ટેન્ડર સ્વીકારવામાં આવ્યું હતું અને ત્યારથી કામ પૂર્ણ થયું હતું. તેથી, વિવાદ કેટલાક ચૂકવણી સંબંધિત હતો જે કંપની તેની લેણી નીકળતી રકમ હોવાનો દાવો કરતી હતી, જ્યારે ઉત્તર પ્રદેશ સરકારે દાવો કર્યો હતો કે સરકાર ચૂકવણું રોકી રાખવા માટે હકદાર હતી. તેથી, સુપ્રીમ કોર્ટે, આબિટ્રેશન કલમ અસ્તિત્વમાં હોવાના ગ્રાઉન્ડ પર, એવું શોધી કાઢ્યું હતું કે ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળના અસાધારણ સત્તાધિકારનો આશરો લેવાને બદલે પક્ષકારોએ આબિટ્રેશન કલમ હેઠળના ઉપચારનું પાલન કરવું અને અપનાવવું જોઈએ નહીં તેવું કોઈ કારણ ન હતું. જો કે, હાલના કેસમાં, આ કોર્ટની તપાસ માટે માગવામાં આવેલું પગલું ગેરરીતિના ગ્રાઉન્ડ પર ડીલરશીપ રદ કરવાનું હતું જેના માટે સદર કોર્પોરેશન તેના અધિકારી દ્વારા કરવામાં આવેલા નિરીક્ષણ રિપોર્ટના રૂપમાં

કેટલાક પુરાવા પર આધાર રાખતું હતું અને જ્યારે વિપરીત પગલું કેટલાક પુરાવા પર આધારિત હોય, ત્યારે મુદ્દો કરારજન્ય જવાબદારીના ક્ષેત્રમાં રહેતો નથી.

લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૪૭૩/૨૦૧૦ માં આ કોર્ટનો અણછાપેલ નિર્ણય પણ સદર કોર્પોરેશનને મદદ કરશે નહીં કારણ કે બેંચ સમક્ષના કેસમાં, રિટેલ આઉટલેટ સામેનું પગલું એવા ગ્રાઉન્ડ પર શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે પેટ્રોલ પંપ પરથી બળતણનું સેમ્પલ ટેસ્ટ રિસર્ચ ઓબ્જેક્ટ નંબર (આર.ઓ.એન.) ની ન્યૂનતમ જરૂરિયાતને પહોંચી વળતું ન હતું, જે કંઈક ભેળસેળ સૂચવે છે અને તે હકીકતો પર, બેંચ લેવાયેલા પગલાંની પ્રમાણસરતા વિરુદ્ધ ગેરરીતિની ગંભીરતાની તપાસ કરી રહી હતી. બેંચ સમક્ષના કેસમાં, બેંચે ડીલરશીપ રદ કરવાનો હુકમ રદ કરવાનું ચાલુ રાખ્યું હતું અને સદર કોર્પોરેશનને પેટ્રોલ પંપની ડીલરશીપ પુનઃસ્થાપિત કરવા નિર્દેશ આપ્યો હતો.

[૧૮] વૈકલ્પિક ઉપચાર અંગે સદર કોર્પોરેશનની દલીલનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી, એસ.જે.એસ. બિઝનેસ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિ. સ્ટેટ ઓફ બિહારના કેસમાં ચુકાદામાંથી સમર્થન મેળવી શકાય છે, જે ૨૦૦૪ (૭) એસ.સી.સી. ૧૬૬ માં અહેવાલ થયેલ છે, જેમાં સુપ્રીમ કોર્ટે પક્ષકાર દ્વારા આશરો લેવામાં આવેલા વૈકલ્પિક ઉપચારની સમાન દલીલ સાથે કામ કરતી વખતે ઠરાવ્યું છે કે જ્યાં સમાંતર સત્તાધિકાર ક્ષેત્ર હોય અને હુકમ સ્પીકિંગ ન હોય અથવા બાબતનો નિકાલ કોઈ અન્ય ગ્રાઉન્ડ પર કરવામાં આવ્યો હોય, તો પછી, મેળવેલા વૈકલ્પિક ઉપચારના ગ્રાઉન્ડ પર રિટ પિટિશન ફગાવી દેવાને બદલે, કોર્ટ

પક્ષકારને પસંદગી કરવા માટે કહી શકે છે કે તે વૈકલ્પિક ઉપચાર સાથે આગળ વધવા માગે છે કે ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળની અરજ સાથે. સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષના કેસમાં, જ્યાં સૂટ દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો અને ત્યારબાદ પાછો ખેંચી લેવામાં આવ્યો હતો અને ત્યારબાદ, પક્ષકારે ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ ઉપચાર મેળવવાનું પસંદ કર્યું હતું અને શું રિટ પિટિશન ગ્રાહ્ય હતી. કોર્ટે તેના સત્તાધિકાર ક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરીને આગળ વધવું જોઈએ. પ્રસ્તુત કેસમાં, હકીકત એ છે કે સામાવાળાએ સંબંધિત સિવિલ કોર્ટ સમક્ષ સૂટ દાખલ કર્યો હતો અને સિવિલ કોર્ટે સત્તાધિકાર ક્ષેત્રના અભાવને કારણે દર્શાવીને તેની સત્તાનો ઉપયોગ કરવાનો ઇનકાર કર્યો હતો, પરંતુ પક્ષકારને અન્ય કોઈ ઉપચાર તરફ નિર્દેશિત કરતો કોઈ નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો નથી અને જો તે તબક્કે, સામાવાળા ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ આ કોર્ટનો સંપર્ક કરવાનું પસંદ કરે છે, તો પછી, આ કેસની હકીકતોમાં વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળના સત્તાધિકારનો ઉપયોગ વાજબી છે.

[૧૯] કોર્ટ પર અથવા ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ સત્તાધિકારનો ઉપયોગ કરવા પર કોઈ સંપૂર્ણ સત્તાધિકાર વિષયક મનાઈ ન હોવાની હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને અને કેસની આપેલ હકીકતોમાં જ્યાં વિદ્વાન સિંગલ જજને સત્તાધિકારનો ઉપયોગ કરવા માટે પૂરતું કારણ મળ્યું છે અને જ્યારે અરજદાર કોઈ અસાધારણ પરિસ્થિતિ દર્શાવવામાં નિષ્ફળ ગયા છે, ત્યારે

સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૭૬૧૯/૨૦૧૧ માં પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૧૦.૦૫.૨૦૧૩ ના ચુકાદામાં કોઈ હસ્તક્ષેપની જરૂર નથી. તેથી, અપીલ ફગાવી દેવાને પાત્ર છે અને તેથી, ફગાવી દેવામાં આવે છે. ખર્ચ અંગે કોઈ હુકમ નથી.

(અનંત એસ. દવે, ન્યાયમૂર્તિ)

(એ. વાય. કોગ્જે, ન્યાયમૂર્તિ)

વિશેષ હુકમ:-

અરજદારો તરફે ઉપસ્થિત રહેલા વિદ્વાન સિનિયર વકીલ શ્રી પર્સી કવીના, આ તબક્કે, પ્રવેશ સમયે આપવામાં આવેલ સ્ટે ચાલુ રાખવા વિનંતી કરે છે. જો કે, કેસની હકીકતો અને પરિસ્થિતિઓને ધ્યાનમાં રાખીને અને સામાવાળા મૂળ રિટ-અરજદાર પેટ્રોલિયમ આઉટલેટ વિનાના હોય, અમે ઉપર મુજબની વિનંતી ગ્રાહ્ય ન રાખવી યોગ્ય અને વ્યાજબી માનીએ છીએ, તેથી, તે ના મંજૂર કરવામાં આવે છે.

(અનંત એસ. દવે, ન્યાયમૂર્તિ)

(એ. વાય. કોગ્જે, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.